

באר שאול

עיונים ובידורים
בעניני שליחות
וזכיה והמסתעף

כתבתיו וערכתיו בס"ד
שאול בן לאאמו"ר הרב מנחם זצ"ל חבר

לכל עניני הקונטרס

שאול חבר

732.267.5564

מכון עלה זית

עריכת ספרים מרישא עד גמירא
publish@alehzayis.com | 732.513.3466
FAX: 732.865.7002 | 732.387.7841

הסכמת הגאון רבי אליהו דב וכטפוגל שליט"א

בס"ד

ד' לחודש שנגאלו בו ושעתידין להגאל בו תשפ"ו לפ"ק

הן הובא לפני קונטרס מתוך ספר שעומד לצאת לאור שנכתב ע"י הרה"ג הרב שאול חבר שליט"א אשר בשם באר שאול יקרא, והוא חידושים וביאורים בעניני שליחות וזכיה והמסתעף. המחבר צלל במים ארדיים והעלה במצורתו חידושים יקרים שנאמרו בטוטו"ד ובעומק העיון. ומתוך חידושו ניכר את רב עמלו להבין את הסוגיא לעמקו ולדרת לשורשי הדברים כדי להבין את דברי הראשונים אשר מפיחם אנו חיים. ואין לי אלא לברכו שימשיך לשבת באהלה של תורה, ללמוד מתוך עמל ויגיעה ולהרביץ תורה מתוך מנוחת הנפש והרחבת הדעת.

החותם לכבוד התורה ועומליה

אליהו דב וכטפוגל שליט"א

הסכמת הגאון רבי דוד כהן שליט"א
ראש ישיבת חברון

עפ"י לשם קטל
 אדם
 ה' עבדו בנאדם ובראש
 שם קטל נב הקב"ה בשרי צין ונרמל תוד קולת
 דבר אקל ברמי קולאים גימט בביתו אל צנוט איתו
 קלם ונרמל דברי מרמ חוכים ונרמלם דונן קצין
 ונבילל נב ונרמל למתי נרמל נרמל ונרמל ונרמל
 ונרמל ונרמל אל בנרמל ונרמל אל
 נרמל ונרמל ונרמל ונרמל ונרמל ונרמל
 נרמל ונרמל ונרמל ונרמל ונרמל ונרמל

מכתב ידידות

הנה ידידי הנעלה והדגול הרה"ג המופלג רבי שאול חבר רב הקהילה בשערי ציון ומרביץ תורה בישיבת דרכי ארץ הראני קונטרס מיוחד במינו על עניני שליחות מלא וגדוש בדברי תורה ערבים ושמחים בעומק העיון ובהיקף רב ומאד נהנתי מהדברים ובעז"ה והם לתועלת לכל העוסקים בענינים אלו.

הכו"ח לכבודם של עמלי תורה

דוד כהן

ט"ו שבט תשפ"ו
28.02.2025

הישיבה הגדולה

Yeshiva Gedola

SHAAREI
SHMUOS

ע"ש רבנו ראש הישיבה הגאון החסיד
מחן משה שמואל שפירא זללה"ה

In Memory of Maran Rosh HaYeshiva
Harav Moshe Shmuel Shapiro ז"ל

י"ב שבט תשפ"ו - מלמד שמושיענו ישיבה על קבריו

Rabbi Nefotli Zvi Yehuda
Shapiro
Rosh Yeshiva
Rabbi Arifeh Shapiro
Rosh Yeshiva

הרב נפתלי צבי יהודה שפירא
ראש הישיבה
הרב אריה שפירא
ראש הישיבה

ט אדר תשפ"ו

בס"ד

מיום שחרב בית המקדש אין לקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה שם "חיים" היושבים לפני ד'
דבוקים בתורתו הקדושה וששים ושמחים בעבודתה ביגיעה עצומה, וטורדים כל העת לדעת סודה,
והנה חד ומיוחד מבני היכלא, תלמיד חביב לאאזמו"ר גאון ישראל זללה"ה, גדול בתורה ומרביץ
תורה לעדרים, ידידי הגאון מה"ר שאול חבר שליט"א רב ומר"צ בקהילה הקדושה שערי ציון,
מוציא לאור מחידושי תורתו בסוגיא דשליחות וזכ"י לחוקקם עלי ספר, ודבריו מאירים ומשמחים
ונאמרים בישרות גדולה ובעמקות וערוכים בטוב טעם ודעת, ובעז"ה יהי בכך תועלת ליושבי שער
המצוינים בהלכה.

ומאת נותן התורה יתברך הגאון המחבר שליט"א, אשר מנעוריו יגע בתורה בכל כוחו, ומעטר בכל
מידה טובה, יושב אהלים שתול בבית ד' ועושה ציצים ופרחים לתורה, שלא ימיש מעשות פרי
ויסיף בכוחו הגדול עוד כהנה וכהנה ויראה בטוב ד' כל הימים.

בידידות וביקר

ארי' שפירא

ברכת חמי

ראיתי הגליונות של חתני היקר והנעלה הרב שאול חבר שליט"א בעיני שליחות וזכיה. וראיתי שבידר כל סוגיות אלו בטוב טעם ודעת. חתני שיחי מוציא חיבור זה לרגל השמחה במעוננו – הבר מצוה של בנו נכדי מנחם שיחי. ואני תפלה לפני הקב"ה שגכדי היקר שיחי יגדל לתורה לחופה למצוות ולמעשים טובים, לגאון ולתפארת. אמן

באהבה רבה,
שלמה סתחון

תוכן הענינים

סימן א

א **דין שליח לדבר עבירה**

א בענין דברי הרב ודברי התלמיד וכי זה חוטא וזה מתחייב

ט ביאורי האחרונים בדברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין

יא אין שליח לדבר עבירה לתוספות בבבא מציעא

יג על פי הג"ל גדר דין שליחות דמעילה דאיתעבידא שליחותיה

דברי החתם סופר דהיכא דנתחדש שליחות לדבר עבירה לכו"ע גם השליח

טז חייב ודברי רש"י וחייב השולח במעשה השליח

סימן ב

יה **שליחות במעילה, שליחות יד, טביחה ומכירה**

יה דברי הרמב"ם דאין שליח לדבר עבירה אלא במעילה לבדה

כב עוד בענין הג"ל ובדברי האחרונים

סימן ג

כט **שליחות במצות**

כט דברי השו"ע ישתדל להכין בעצמו שום דבר לצרכי שבת

לו דברי התוספות רי"ד דבמצות היאך יפטר והוא לא יעשה כלום

סימן ד

מא **דברי רש"י ותוס' דזכיה משום דאנן סהדי דניחא ליה**

מא ביאור דין זכיה מטעם שליחות

מז דברי התוס' בכתובות דשאני זכות גמורה לענין זכיה לקטן

נד בדיון כל מלתא דאיהו לא מצי עביד בזכין לאדם שלא בפניו

סימן ה

נה **דברי הרשב"א דבתורם משלו על של חבירו לא בעינן שליחות ממש**

נה דין לדעתכם בתרומה ודין זכיה ושליחות

סימן ו

עב **דעת הרמב"ן דגילוי דעתא מהני בתרומה**

סימן ז

עז **דין שליח עושה שליח**

עז דברי רש"י שאין בדברים כח להיות חוזרים ונמסרים

❧ סימן א ❧

דין שליח לדבר עבירה

בענין דברי הרב ודברי התלמיד

וכי זה חוטא וזה מתחייב

[דברי רש"י והתוס' רי"ד]

א

ולפי זה הא כתב רש"י [קידושין מג,
א] ד"ה אין מלמדין וז"ל
"ומסברא" אין שליח דאית לן למימר
"דיש לו לשמוע דברי הרב", עכ"ל,
ומבואר דאין שליח לדבר עבירה הוא
מסברא דדברי הרב ולא דילפינן משני
כתובים הבאים כאחד אין מלמדין,
ולדברינו זהו הביאור בדברי הרב דכיון
דלא היה לו לעשות ממילא אינו נקרא
דעשה מחמת הבעל.

ועוד מבואר ברש"י דאי נימא שלוחו
של אדם כמותו גם לדבר עבירה
יתחייב שולחו ולא השליח, אמנם
ז"ל התוס' רי"ד ד"ה שילח ביד פיקח
הפיקח חייב ואמאי נימא שלוחו של
אדם כמותו וליחייב המשלח פירוש
"ואע"ג דשליח לא מצי לאיפטורי"
"כיון שהוא פיקח" נפקא מינה דאי
ליכא לאישתלומי מיניה מפרע מן
המשלח, עכ"ל, ומבואר דאפילו אי יש
שליח לדבר עבירה עיקר החיוב הוא על
השליח ורק אי ליכא לאישתלומי מיניה

רש"י [קידושין מב, ב] ד"ה נימא
שלוחו של אדם כמותו וז"ל
יתחייב שולחו ולא השליח ובד"ה אין
שליח חשוב שליח לדבר עבירה
"שיתחייב שולחו" "אלא הרי הוא
כעושה מאיליו", עכ"ל, ומבואר
ברש"י דהיסוד דאין שליח לדבר
עבירה ודברי הרב הוא לענין להתחייב
הרי הוא כעושה מאיליו והיינו דענין
שליחות הוא דהרי הוא כעושה מחמת
הבעלים ולענין לעשות מחמת הבעלים
הוא כמותו ודין אין שליח לדבר
עבירה הוא דהרי הוא כעושה מאיליו
לענין להתחייב והיינו דסברא זה
מפקיע מעיקר היסוד של שליחות
עכ"פ לענין החיוב דכיון דמהות
וחפצא דדין שליחות הוא דעושה
מחמת חבירו וכלפי זה חל הדין
דכמותו ועל ידי דברי הרב הוי כעושה
מאיליו [בעיקר החפצא של השליחות
ולא בהמינוי לענין דנחשב שאין כאן
מינוי דסבר שלא ישמע לו].

ב

אמנם כבר הקשו האחרונים לדעת התוס' רי"ד דכתב דעיקר החיוב הוא על השליח אבל שניהם חייבים מהא דהביא הגמרא לענין מעילה דבעשה שליח שליחותו בעל הבית מעל ומשמע דרק הבעל הבית מעל ולא השליח והרי להתוס' רי"ד עיקר המעילה הוא על השליח.

ונראה לבאר דחלוק מעילה משאר דברים דבהם יש שליח לדבר עבירה, דאיתא ברש"י קידושין [נ, א] לענין מעילה בנזכר בעל הבית ולא נזכר שליח וז"ל ד"ה שליח מעל בא"ד ואילו לא נזכר בעל הבית הוה רמיא מעילה עליה "דאיתרבי שליח למעול שולחו על ידו" בריש פירקין, עכ"ל, ומבואר בלשון רש"י דחידוש דשליחות במעילה הוא דאיתרבי למעול על ידי שליח והיינו מהא דלא כתב רש"י דבמעילה יש שליח לדבר עבירה אלא דאיתרבי שמעל שולחו על ידו מבואר דכיון דדברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין לא שייך שליח אפילו במעילה אלא דנתחדש דבפרשה של מעילה יש חידוש דנתחייב על ידי מעשה של השליח וכמו שנדייק להלן בלשון הגמרא דילפינן חטא חטא מתרומה מה תרומה "משוי שליח" אף מעילה "משוי שליח" ולא כתב דילפינן דשולחו כמותו מתרומה [ודלא כהגמרא בחגיגה י, א] והיינו דהרי בכל התורה אין שליח לדבר עבירה ומשום דברי

המשלח חייב אבל לרש"י אי יש שליח לדבר עבירה רק המשלח חייב, וצ"ב.

ונראה לבאר הנידון על פי מה שכתבנו דכיון דדין שליחות לרש"י הוא דהשליח נחשב דעשה מחמת המשלח וזהו גופא חלק מהדין שליחות דנחשב שעושה מחמת המשלח וממילא דין שליחות מפקיע המעשה עכ"פ לגבי החיוב מהשליח דהרי עשה מחמת המשלח וא"כ פטור מעשייה זה אבל להתוס' רי"ד דין שולחו של אדם כמותו אינו מחייב שעיקר העשייה יהיה נחשב מחמת המשלח.

ונראה להוסיף ביאור דיש לדון בעיקר דין שליחות דאמרינן דשולחו של אדם כמותו האם זה כל הדין והחלות שליחות הוא דשולחו של אדם כמותו, או די"ל דיש עיקר החפצא של השליח שהוא נשתלח מהמשלח ועל זה זה חל הדין דהשליח שהוא כמותו דהמשלח דדין שולחו של אדם כמותו היינו דהוי שולחו וחל על השם שליח דין כמותו, וא"כ י"ל דלרש"י עיקר דין וחפצא של שליחות הוא דעושה מחמת חבירו וא"כ בעצם אין לשליח עצמו שייכות להמעשה משום דכל המציאות והדין שליחות הוא דאנו רואים דעיקר המעשה הוא למשלח וזהו גופא חלק מהדין שליחות, אבל להתוס' רי"ד יש לומר דכל הדין הוא דהשליח הוא כמותו אבל אינו חל בעיקר המציאות של המעשה וא"כ המעשה הוא של השליח אלא דמדין דכמותו הוי של המשלח וממילא חייב שניהם.

במעילה לבדה ומשום דהחיוב בשליחות יד וטו"מ הוי שליחות רק לענין החיוב וא"כ שייך שליחות לזה גם בדבר עבירה דלא בעינן שמעשה השליח יהיה כמעשה המשלח [ונתבאר עוד בדברי הרמב"ם ואין כאן מקומה].

וא"כ יש לבאר בדעת התוס' רי"ד למה במעילה חייב רק המשלח ודלא כשאר מקומות דיש לומר דרק אצל המשלח נקרא איתעבידא שליחותיה דהרי כל מה שהשליח עשה בשביל המשלח נתייחס להמשלח מדין איתעבידא שליחותיה וזה כולל עיקר העשייה ולא רק הדין כמותו של השליחות וא"כ אינו שייך אלא להמשלח דהרי כל יסוד מעשה השליח היה לקיים שליחותיה דהמשלח וזהו יסוד דדין מעילה ועוד יותר דכיון דכל החיוב במעילה הוא דאיתרבי למעול שולחו על ידו יש לומר דכל מעשה השליח חל להמשלח דזהו גופא אופן המעילה של המשלח.

ג

והנה כדברינו ברש"י דהא דפטור השליח הוא משום חיוב ודין שליחות להמשלח כן מבואר בדבריו בדף נ, א וז"ל שליח מעל [בנזכר בעל הבית] ובעל הבית פטור וכו' ואילו לא נזכר בעל הבית הוה רמיא מעילה עליה דאיתרבי שליח למעול שולחו על ידו בריש פירקין [לעיל דף מב, ב] אבל השתא דאיפטר בע"ה רמיא מעילה אשליח ככל התורה כולה דאין

הרב וא"כ מה נתחדש במעילה הרי לא שייך שליחות בדבר עבירה אלא כמוש"כ דאינו דין שולחו כמותו אלא דין חדש של שליחות [ואפילו להשער המלך סוף הלכות מעילה דרק בחש"ו אמרינן גדר של איתעבידא שליחותיה אבל בפקח בעינן שליחות דעלמא יש לומר דבא זה ולימד על זה לענין עיקר החיוב דמעילה על ידי שליח].

ונראה אולי להוסיף ביאור בהא דנתרבי למעול על ידי שליח דהוי חידוש בעיקר דין מעילה דמעילה על ידי שליח הוי מעילה והוי שליח לענין זה דהוי מעילה על ידי שליח ולא בעינן לזה דין שולחו כמותו דבלא דין כמותו כבר נתקיים דין מעילה על ידי שליח דאפילו שליח כל דהו סגי דהוי חידוש בעיקר החיוב דמעילה דהרי בגמרא מעילה [דף כא, א] מבואר דמעילה על ידי שליח חרש שוטה וקטן הוי מעילה משום דאיתעבידא שליחותיה, והביאור בזה דיסוד דמעילה הוא דחל המעילה בהקדש על ידו או על ידי שולחו דכיון דזה בא על ידו דהמשלח ונתקיים דברי השליחות חייב אף בלא הלכות שליחות דכל התורה [ובעז"ה נתבאר].

דהיינו רק במעילה ומשום איתעבידא שליחותיה אבל בטו"מ ושליחות יד יש לומר דהוי חיוב אחר וכמו שביארנו בהרמב"ם דכתב לא מצינו יש שליח לדבר עבירה אלא